

เกาะติด

4PW

ฉบับที่ ๑๖
ปี ๒๕๖๐

สช. สานพลังภาคี ดีหواره ‘ยาเสพติด-พื้นที่เล่น-ขยะ’ สู่มัชชชาติ

พว.ประสิทธิ์ชัย มั่งจิตร
ประธานอนุกรรมการวิชาการ

นอกจากประเด็น “การส่งเสริมให้คนไทยทุกช่วงวัยมีกิจกรรมทางกายเพิ่มขึ้น” (Physical Activity: PA) ที่คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.) ได้ประกาศเป็น “ร่างระเบียบวาระ” ไปแล้ว

ล่าสุด ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ ๑ ระหว่างประธาน-เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายเฉพาะประเด็น ผู้ประสานงานประเด็น และคณะกรรมการวิชาการ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ยังได้ร่วมกันอภิปรายถึงความก้าวหน้าและความพร้อมในอีก ๓ ประเด็นสำคัญ

“การประชุมในวันนี้ต้องพิจารณาว่า เมื่อมีนโยบายแล้ว จะขับเคลื่อนต่อไปอย่างไร ให้ถึงประชาชน ฉะนั้น ที่ประชุมต้องช่วยกันคิดในภาพกว้าง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารจัดการ และคิดในเชิงพื้นที่ที่จะต้องดำเนินการด้วย” นพ.ประสิทธิ์ชัย

มั่งจิตร ประธานอนุกรรมการวิชาการ ในฐานะประธานการประชุม แจ้งต่อที่ประชุม การประชุมเริ่มต้นที่ประเด็น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด โดยที่ประชุมเห็นตรงกันว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาที่รุนแรงของสังคมไทย ซึ่งที่ผ่านมา ยังมีข้อจำกัดในเรื่องระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน การแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ดังนั้น ประเด็นนี้ต้องดึงภาคีเครือข่ายและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมวางแผนทางแก้ปัญหา วางเป้าหมายการขับเคลื่อนในระยะสั้น กลาง และยาว ว่าต้องการเห็นผลอย่างไร โดยต้องให้น้ำหนักกับชุมชนเป็นสำคัญ และต้องแก้ปัญหาโดยไม่ใช้วิธีการปราบปรามอีกต่อไป

“ การประชุมในวันนี้ต้องพิจารณาว่า เมื่อมีนโยบายแล้ว จะขับเคลื่อนต่อไปอย่างไร ให้ถึงประชาชน ฉะนั้น ที่ประชุมต้องช่วยกันคิดในภาพกว้าง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับนโยบาย การบริหารจัดการ และคิดในเชิงพื้นที่ที่จะต้องดำเนินการด้วย ”

ประเด็นต่อมาซึ่งน่าสนใจและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ **การพัฒนาพื้นที่เล่นสร้างเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา** โดยที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า พื้นที่เล่นเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ ซึ่งนานาชาติมีการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิการเล่นอย่างสร้างสรรค์ แต่สังคมไทยกลับยังตระหนักน้อยและขาดความเข้าใจ ที่สำคัญคือไม่มี “ผู้ดูแลการเล่น” ซึ่งทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกในการเล่น มากไปกว่านั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญว่าใครคือเจ้าภาพในการรับผิดชอบพื้นที่เล่นนั้นๆ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเป็นองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่อาจเป็นการดูแลร่วมกันโดยชุมชนแทน

ประเด็นสุดท้ายซึ่งที่ประชุมอภิปรายกันอย่างเข้มข้น คือ **การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน** ซึ่งชัดเจนว่าปัจจุบัน ‘ขยะ’ มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและแผนระดับชาติแล้ว

แต่การปฏิบัติยังมีข้อจำกัดและไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องแสวงหาการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนในชุมชน และต้องสร้างกระบวนการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น เพิ่มมูลค่าพลาสติกเพื่อให้เกิดการจัดเก็บมากขึ้น ขอความร่วมมือจากแหล่งกำเนิดต้นทาง เช่น ห้างสรรพสินค้าลดการใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมองปัญหาขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยต้องโฟกัสปัญหาให้ชัด แนวทางการดำเนินการต้องง่ายเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและปฏิบัติได้จริงในชุมชน

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอจากที่ประชุมครั้งนี้ จะถูกนำไปปรับปรุงร่างเอกสารฯ เพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการวิชาการ ก่อนจะเสนอต่อที่ประชุม คจ.สช. ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐ ให้ความเห็นชอบ ประกาศเป็นระเบียบวาระต่อไป

สช. ผนึกพลังชุมชน ระดมสมอง ล้อมคอก ‘ยาเสพติด’

ชัดเจนแล้วว่าประเด็น “ยาเสพติด” จะถูกผลักดันเข้าเป็นวาระระเบียบวาระในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐ ตามความเห็นพ้องของคณะอนุกรรมการวิชาการ โดยขณะนี้การดำเนินงานอยู่ในขั้นของการ “พัฒนาร่างเอกสาร” เพิ่มเติมข้อเสนอ วางกรอบการทำงาน และสอบถามความสมบูรณ์

ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ๒ ระหว่างคณะทำงานพัฒนาข้อเสนอ นโยบายเฉพาะประเด็น ผู้ประสานงานประเด็น และคณะอนุกรรมการวิชาการ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จึงร่วมกันแสวงหาแนวทางขับเคลื่อนประเด็นภายใต้วาระ “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด” โดยมุ่งหวังก่อรูปร่างเอกสารฯ ให้ครบถ้วน และอุดช่องโหว่ที่อาจจะเกิดขึ้น

แม้ว่าปัญหายาเสพติดจะเกี่ยวข้องกับทุกๆ ภาคส่วนของสังคม แต่ในฐานะหน่วยงานที่คลุกคลีอยู่กับปัญหาจนเป็นเนื้อเดียว **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)** ร่วมกับ **กระทรวงสาธารณสุข และภาควิชาการยาเสพติด** จึงได้ออกแบบโครงสร้างยุทธศาสตร์แนวทางปฏิบัติ โดยให้หน้าหนักกับการสร้างกระบวนการ “การมีส่วนร่วม” มากที่สุด เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนจนเกิดเป็นเครือข่ายการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการบำบัดรักษาขึ้น ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ โดยยึดหลักการ **ใช้สุขภาพและสาธารณสุขเป็นธงนำในการแก้ไขปัญหา** และใช้ภาคีเครือข่าย ๓ ส่วน ได้แก่ เครือข่ายองค์กรและชุมชน เครือข่ายสื่อมวลชน และหน่วยงานด้านการศึกษา เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน

ผศ.ดร.จรรยาพร ศรีศศลักษณ์ อนุกรรมการวิชาการ ในฐานะประธานการประชุม เสนอแนวทางการปรับปรุงร่างเอกสารหลัก เอกสารร่างมติ และโรดแมปตอนหนึ่งว่า สิ่งที่เราควรเพิ่มเติมคือตัวอย่างการดำเนินงานจากพื้นที่ รวมถึงควรกำหนดเป้าหมายหรือตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวให้ชัดเจน

ขณะที่ **นพ.กิจจา เรืองไทย** อนุกรรมการวิชาการ เสนอว่า ป.ป.ส. ควรวิเคราะห์ว่า ที่ผ่านมามีอะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์บ้าง และจะใช้เครื่องมือสมัชชาสุขภาพแห่งชาติแก้ไขอย่างไร อีกทั้งควรกำหนดบทบาทและตัวผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

โดยที่ประชุมยังมีข้อเสนอที่น่าสนใจอีกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการถอดบทเรียนจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการควบคุมยาเสพติด เช่น ต.ท่าฉนวน อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และรูปธรรมความสำเร็จ ก่อนจะนำมากำหนดเป็นข้อเสนอ นโยบาย การเพิ่มองค์ประกอบของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อเข้าไปเป็นคณะกรรมการระดับพื้นที่ เช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าไปในสัดส่วนของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (DHB) หรือการดึงผู้นำศาสนา เข้ามาร่วมด้วย รวมถึงข้อเสนอการฟื้นฟูความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างกิจกรรมในพื้นที่ให้ผู้มีส่วนรวม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ผ่านการบำบัดดูแล จนกระทั่งเขาเหล่านั้นเป็นที่ยอมรับและกลับเข้าสู่สังคม ทำงาน และดูแลครอบครัวต่อไปได้

โดยข้อเสนอทั้งหมดจะถูกนำไปปรับปรุงเนื้อหาในร่างเอกสารข้อเสนอ นโยบาย ก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการ ในวันที่ ๑๕ ก.ย. ๒๕๖๐ เพื่อพิจารณาและส่งต่อให้คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.) ในวันที่ ๒๑ ก.ย. ๒๕๖๐ ประกาศเป็นระเบียบวาระต่อไป รวมถึงให้นำเสนอ (ร่าง) คำสั่งคณะอนุกรรมการวิชาการ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาข้อเสนอ นโยบายเฉพาะประเด็นว่าด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด เข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการวิชาการอีกด้วย